

Parion Güney/Tavşandere Nekropolisi 2005-2021 Yılı Buluntusu Hellenistik Dönem Unguentariumları Üzerine Genel Bir Değerlendirme

A General Evaluation of the Hellenistic Period
Unguentaria from the Parion South/Tavşandere
Necropolis 2005-2021 Finds

Gonca FIRAT BIŞKİN¹, Hasan KASAPPOĞLU²

¹Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı, Erzurum, TÜRKİYE
· goncafbiskin@gmail.com · ORCID > 0000-0002-8487-7509

²Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Erzurum, TÜRKİYE
· hasankasapoglu@gmail.com · ORCID > 0000-0002-5661-1607

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 05 Aralık/December 2024

Kabul Tarihi/Accepted: 10 Mart/March 2025

Yıl/Year: 2025 | **Cilt – Volume:** 3 | **Sayı – Issue:** 5 | **Sayfa/Pages:** 49-82

Atıf/Cite as: Firat Bişkin, G., Kasapoğlu, H. "Parion Güney/Tavşandere Nekropolisi 2005-2021 Yılı Buluntusu Hellenistik Dönem Unguentariumları Üzerine Genel Bir Değerlendirme"
Propontica, 3 (5), Mart 2025: 49-82.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Hasan KASAPPOĞLU

PARİON GÜNEY/TAVŞANDERE NEKROPOLİSİ 2005-2021 YILI BULUNTUSU HELLENİSTİK DÖNEM UNGUENTARIUMLARI ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

ÖZ

Parion, Kuzey Troas'ın önemli kentlerinden biri olup bugünkü Çanakkale'nin Biga İlçesi, Kemer Köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Çanakkale Boğazı'nın Anadolu kıyısında bulunan korunaklı iki limana sahip olup, bir liman kentinde bulunması gereken unsurları bünyesinde barındırdığı için MÖ 8. yüzyıldan MS 14. yüzyıla kadar olan uzun zaman diliminde iskân görmüştür. Kazı çalışmalarına 2005 yılı itibariyle başlanan Güney/Tavşandere Nekropolisi ise antik kentin güneyinde, güney kapısı ve güneydoğusundaki tepeler arasında kalan küçük bir vadi içerisinde yer almaktadır. Bu çalışmada Parion Güney/Tavşandere Nekropolisi'nde 2005-2021 yılları arasında yapılan kazılarda mezar ya da mezar yakınlarından ölü hediyesi olarak ele geçen Hellenistik Dönem unguentariumları ele alınmaktadır. İncelenen unguentariumların hamurları kırmızımsı sarı, sarımsı kırmızı, açık koyu kahverengi ve grinin değişik tonlarında olup genellikle kireç, kuvars ve mika katkıdır. Bu çalışmada Parion antik kentinin Hellenistik Dönemi'ne ait unguentariumların genel özellikleri hakkında çıkarımlar yapmak hedeflenmiştir. Ayrıca bu çalışma ile Roma Dönemi tipolojisi oluşturulan unguentariumların Hellenistik Dönem örnekleri için de bir tipoloji oluşturularak bu kap türünün Parion repertuarındaki kronolojik bütünlüğü sağlanacaktır. Parion'da ele geçen en erken unguentarium MÖ 4. yüzyıl son çeyreğine aittir. Bu tarihten, MÖ 2. yüzyıl yoğunlukta olmak üzere, MÖ 1. yüzyılın 2. yarısına kadar çok kaliteli (firnisli, bezemeli) oldukça özensizlere kadar çeşitli kalitede ve tipte unguentarium Parion Güney/Tavşandere Nekropolisinde mezar hediyesi olarak kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Parion, Nekropolis, Hellenistik Dönem, Seramik, Unguentarium.

A GENERAL EVALUATION OF THE HELLENISTIC PERIOD UNGUENTARIA FROM THE PARION SOUTH/TAVŞANDERE NECROPOLIS 2005-2021 FINDS

ABSTRACT

Parion, one of the significant cities of Northern Troad, is located within the borders of the Kemer Village in the Biga District of present-day Çanakkale. It has two sheltered harbours on the Anatolian shore of the Dardanelles and has been inhabited continuously from the 8th century BC to the 14th century AD, as it houses the features that a harbour city should have. Excavations of the Southern Necropolis, which is situated in a small valley south of the city, between the southern gate and the hills to the southeast, commenced in 2005. This study examines the Hellenistic unguentaria unearthed as grave goods or in the vicinity of graves during the excavations conducted in the Southern/Tavşandere Necropolis of Parion between 2005 and 2021. The unguentaria are made of clay in varying shades of reddish-yellow, yellowish-red, light and dark brown, and gray, often containing lime, quartz, and mica. This study aims to analyze the general characteristics of the unguentaria from the Hellenistic Period in Parion. Moreover, a typology will be developed for the Hellenistic examples of unguentaria, complementing the typology already established for the Roman Period, thereby contributing to the chronological integrity of this vessel type within the Parion repertoire. The earliest unguentarium found in Parion dates back to the last quarter of the 4th century BCE. From this period, especially in the 2nd century BC, up until the second half of the 1st century BC, various types and qualities of unguentaria (ranging from highly refined, glazed, and decorated to quite simple ones) were used as grave offerings in the Parion South/Tavşandere Necropolis.

Keywords: Parion, Necropolis, Hellenistic Period, Ceramic, Unguentarium.

GİRİŞ

Antik Çağ'da Troas Bölgesi'nin kuzeyinde, günümüzde Çanakkale ili, Biga ilçesi, Kemer köyü sınırlarında konumlanan Parion, önemli bir liman kentidir (Fig. 1). İki limanı bulunan kent, deniz seviyesinden yaklaşık 10-15 m yükseklikte bir akropole sahip olup, kentin Roma Tiyatrosu Bodrum/Tersane Burnu olarak adlandırılan ve denize bir dil şeklinde uzanan bu akropole sırtını dayamış, doğuya doğru bakmaktadır¹. Kentin diğer yapılarından Yamaç Hamamı akropolün hemen

¹ Keleş 2013, 19-20; Özmen 2024, 8, 9.

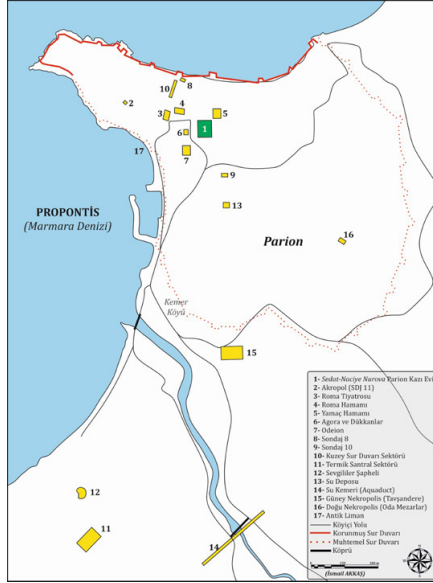

Fig. 2: Parion Antik Kent Planı (Parion Kazı Arşivi).

Fig. 3: Parion Antik Kenti Yapıları Hava Fotoğrafı (Google Earth).

Parion, Çanak kale Boğazı'nın Anadolu kıyısında bulunan korunaklı iki limana sahip olup, bir liman kentinde bulunması gereken unsurları bünyesinde barındırdığı için MÖ 8. yüzyıldan MS 14. yüzyıla kadar olan uzun zaman diliminde iskân görmüştür⁵. Büyük İskender'in MÖ 334 Granikos ve MÖ 333 Issos Savaşı'nda Persleri mağlup etmesiyle, Troas bölgesi de dahil bütün Batı Anadolu Büyük İskender'in egemenliği altına girmiş⁶ ve Parion da dahil yirmi kadar kente bağımsızlık verilmiştir⁷. Parion'un, Büyük İskender tarafından kurulan Troas kentlerinin oluşturduğu İlion (Troia) Federasyonu'na üye olduğu bilinmektedir⁸. Hellenistik Dönem'de, Troas Bölgesi ve Parion sırasıyla MÖ 323'te Antigonos, MÖ 301'de Lysimakhos, MÖ 281'de Seleukoslar, MÖ 190 yılında ise Pergamon Krallığı'nın egemenliği altına girmiştir. MÖ 133 yılında Pergamon Kralı III. Attalos'un ölümünden hemen önce krallığını bir vasiyet ile Roma'ya bağışlamasıyla Parion ve Troas Bölgesi'nin de dahil olduğu Batı Anadolu kent devletleri Roma Cumhuriyeti'nin egemenliği altına girmiştir. Nüvizmatik veriler ışığında, MÖ 45 yılında koloni statüsü verildiği anlaşılan Parion antik kentine, Romalı emekli askerler yerleştirilerek kentte Romalılaştırma (=Romanizasyon) politikası uygulanmış ve böylece Parion, Propontis ve çevresinde, Roma'nın temsil edildiği en önemli kentlerden biri olmuştur⁹. Son olarak Paganizmin sona ermesiyle birlikte Hristiyanlığın yoğun olarak yaşandığı kent, Bizans Dönemi'nde önemli bir piskoposluk merkezi haline gelmiştir¹⁰.

Çalışmaya konu unguentariumların ele geçtiği Güney/Tavşandere Nekropolisi antik kentin güney kapısı ve güney doğusundaki tepeler arasında yer alan küçük bir vadi içerisinde konumlanmaktadır¹¹ (Fig. 4). Nekropolisin bulunduğu sert eğimli arazi yapısından dolayı yamaç üzerine açılan küçük çukurlara yerleştirilmiş mezarlarda bir yön birliği de bulunmamaktadır¹².

⁵ Keleş - Oyarçin 2022, 2.

⁶ Sevin 2001, 58.

⁷ Cook 1973, 364.

⁸ Magie 2003, 26; Keleş - Oyarçin 2022; 4.

⁹ Keleş - Oyarçin 2022, 5.

¹⁰ Ramsay 1960, 173; Türker 2005, 321; Keleş - Oyarçin 2022, 6.

¹¹ Kasapoğlu 2019, 14.

¹² Kasapoğlu 2007, 482.

Fig. 4: Güney/Tavşandere Nekropolisini Genel Görünüm (Parion Kazı Arşivi).

2005 yılı itibariyle Nekropolisinde yapılan arkeolojik kazı çalışmaları sonucunda 400'e yakın mezar ortaya çıkarılmıştır¹³. Nekropolis'te 2021 yılına kadar yapılan arkeolojik kazı çalışmaları ile; *Anıt Mezar*, *Lahit*, *Taş Sandık Mezar*, *Tabanı Tuğla Döşeli Taş Örgü Mezar*, *Kiremit Mezar (Düz Semerdam-Dışbükey Semerdam)*, *Pithos Mezar*, *Amphora Mezar*, *Hydria Mezar*, *Basit Toprak Mezar (Tekli Gömü-Çoklu Gömü)*, *Ahşap Tabut Mezar*, *Urne Mezar* olmak üzere farklı mezar tipleri tespit edilmiştir. Mevcut veriler nekropolisinin MÖ 7. yüzyıl son çeyreğinden MS 3. yüzyıl başlarına kadar aralıksız olarak kullanıldığına işaret etmektedir¹⁴. Ortaya çıkarılan mezarların sayısal istatistiklerine göre en yoğun kullanım evresi Roma Dönemi olmakla birlikte, bu yoğun kullanım evresinin, alt kotlardaki kendinden önceki dönem mezarlarını yoğun tahribata uğrattığı, göz önünde bulundurulması gereken önemli bir veridir¹⁵. Konteks verileriyle tarihlendirilebilmesi mümkün mezarlar içerisinde yoğunluk olarak ikinci sırada Hellenistik Dönem, üçüncü sırada Arkaik Dönem ve son sırada en az buluntuyla Klasik Dönem mezarları yer almaktadır¹⁶.

¹³ Kasapoğlu 2019, 14.

¹⁴ Kasapoğlu 2007, 484; Kasapoğlu 2013, 108; Kasapoğlu 2019, 14-15.

¹⁵ Kasapoğlu 2019, 15.

¹⁶ Kasapoğlu 2019, 15.

İnhumasyon ve kremasyon gömü uygulamasına sahip bu mezarların içlerinden veya yakınlarından ölü hediyesi olarak çok sayıda ve çeşitli formda çoğu tüm ve tüme yakın ya da parçalar şeklinde kaliteli seramik ve cam kaplar, pişmiş toprak kandiller, altın taç, küpe ve kolyeler ile pişmiş toprak figürinler, sikke, metal ve kemik objeler ele geçmiştir. Bu materyaller içerisinde en yoğun buluntu grubunu Hellenistik ve Roma Dönemi'ne ait pişmiş toprak unguentariumlar oluşturmaktadır. Ele geçen mezarlar ve birbirinden değerli buluntular sayesinde kentin Arkaik Dönem'den Roma Dönemi'nin sonuna kadar zenginlik içinde olduğu, bu zenginliğin Hellenistik Dönem ile zirveye çıktığı ortaya konmuştur¹⁷.

Nekropolis'te 2005-2021 yılları arasında yapılan çalışmalarda, in-situ durumda ve buluntularıyla kesin olarak Hellenistik Döneme ait olduğu belirlenmiş toplam 35 adet mezar ortaya çıkarılmıştır. Bu mezarlardan 18'i Düz Semerdam Kiremit Mezar (M 20, M 103, M 121, M 125, M 150, M 172, M 180, M 86¹⁸, M 200, M 215, M 222, M 225, M 230, M 233, M 234, M 239, M 243, M 244), 15'i Taş Sandık Mezar (TSM 1-15), 2'si Urne Mezar (bronz amphora, Hadra hydriasi) ve biri Basit Toprak Mezar (M 138) tipindedir¹⁹. Çalışmada ele alınan Hellenistik Dönem unguentariumlarının çoğu da bu mezarlardan ya da mezar yakınlarında ölü hediyesi kontekstlerinden ele geçmiştir. Tam ya da kırık halde ele geçen Hellenistik Dönem'e ait 45 adet unguentariumdan bir kısmı aynı forma sahip olduğu için değerlendirme kapsamına alınmamış, farklı formlardan oluşan örnekler dikkate alınarak 31 adeti bu çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.

ANA HATLARIYLA UNGUENTARIUMLARIN ORTAYA ÇIKIŞI GELİŞİMİ

Unguentariumlar, Hellenistik Dönem'in başlangıcından itibaren oldukça popüler bir form olup, Akdeniz'den Orta Doğu'ya ve İspanya'ya kadar geniş bir coğrafyada kullanım görmüştür²⁰. Halk arasında "gözyaşı şişeleri" olarak bilinen unguentariumlar ilk kez geçtiğimiz yüzyılda Kartaca kazılarını yapan Fransız arkeologlar tarafından "unguentaria" terimiyle isimlendirilmeye başlanmıştır²¹. Unguentarium kelimesi formdan ziyade, bu kapların içerisine konmuş olan kozmetik amaçlı sıvı ya da rahatlatıcı kremlerden, sıvı aromalar, bitkisel kokulu yağlar için kullanılan *Unguenta* kelimesinden kaynaklanmaktadır²². Genellikle içerisine yağ bazlı ve kokulu bitkilerle yapılmış parfümler konulan bu kapların içerisine aynı zaman da baharatlar, bal, sirke ve zeytinyağı maddelerinde konulduğu bilinmektedir²³. Antik çağda "Lakrimarium" ya da "Lakrimatorium" olarak da adlandırılan bu kap için

¹⁷ Başaran - Kasapoğlu 2014, 123-124.

¹⁸ M86 kremasyon gömününün uygulandığı tek örnektir. Detaylı bilgi için bakınız Başaran - Kasapoğlu 2014, 124.

¹⁹ Kasapoğlu 2013, 119; Başaran - Kasapoğlu 2014, 123-124.

²⁰ Anderson-Stojanovic 1987, 105.

²¹ Hellström 1965, 24; Kasapoğlu 2008, 30.

²² Dündar 2008, 6; Kasapoğlu 2008, 19; Akkurnaz 2016, 172.

²³ Rotroff 1997, 176; Saraçoğlu 2011, 3.

“*Balsamarium*” terimi de kullanılmıştır²⁴. Unguentariumların ölü hediyesi olarak mezarlıklarda, kozmetik amaçlı hem yaşayanların hem de ölülerin süslenmesinde, tıbbi tedavi amaçlı değerli yağların saklanması için kullanılması yanı sıra, kutsal alanlara adak eşyası olarak bırakıldığı bilinmektedir²⁵. Unguentariumların çok çeşitli alanlarda kullanım gördüğü kabul edilse de yoğunlukla nekropolislerde mezarlara sunulan nesnelere karşımıza çıkmaktadırlar²⁶. Antik Dönem’de mezarlara içinde güzel kokan yağlarla sağlam ya da kırılarak bırakılan unguentariumlar, ölü kültü inancı yanında mezar içerisinde oluşabilecek kötü kokuları önlemeye yönelik kullanım görüyor olmalıdır²⁷.

Unguentariumların İğ gövdeli/fusiform ve Soğan gövdeli/bulbous olmak üzere iki ana tipleri vardır. Unguentariumların ortalama boyları 8-20 cm arasında değişiklik göstermekle birlikte, 4-5 cm’lik minyatür örneklerden 20-30 cm’ye kadar büyük boyutları ile çeşitlilik göstermektedir²⁸.

İğ gövdeli/fusiform unguentariumlar, dışa dönük ağız kenarı, omuz üzerinde incelen boyun, yuvarlak profilli omuz, uzun ya da kısa kalın ayak, konik ya da halka kaideye sahiptir²⁹. Bu formun ilk örneklerinde 8-15 cm arasında yükseklik, alçak ve geniş kaide, bazılarında ağız, boyun, omuz ve gövde üzerinde kırmızı, kahverengi, beyaz ve bazen siyah renkli yatay bant bezeme görülmektedir³⁰. Boyalı bantlara sahip olan yuvarlak, bodur, amfora biçimli unguentariumlar, İspanya’nın kuzeydoğu kıyısındaki Ampurias’taki mezarlarda ve diğer İberian (İber Yarımadası) mezarlıklarında önemli sayıda bulunmuştur³¹. Bunlara ek olarak unguentariumların Batı Yamacı stilinde yapılmış örneklerine de rastlanılmaktadır³².

Unguentariumların erken örneklerinde gövdenin en geniş bölümü omuzdur ve gövde doğrudan kaideye oturur³³. Bu unguentariumların erken Hellenistik Dönem örnekleri, Klasik Dönem’de mezar sunusu olarak kullanılan bodur lekythos ve amphoriskosların devamı niteliğinde form özellikleri taşımaktadır³⁴. MÖ 4. yüzyıl sonlarına doğru kaide üzerinde yükselen ayak oluşmaya başlar, omuz daralır, var olan keskin hat yuvarlaklaşır ve genel yükseklik artar, dış ve bazen de iç yüzeyi firnisli örneklerle karşılaşılmaktadır³⁵. İğ gövdeli unguentariumların Patarada ele

²⁴ Akkurnaz 2016, 172.

²⁵ Thompson 1934, 473; Rotroff 1997, 176

²⁶ Pemberton 1985, 284, 285.

²⁷ Şimşek 2021, 163; Kasapoğlu 2008, 28.

²⁸ Dündar 2008, 3; Kasapoğlu 2008, 19.

²⁹ Kasapoğlu 2008, 19.

³⁰ Anderson-Stojanovic 1987, 108; Dündar 2008, 12; Kasapoğlu 2008, 19.

³¹ Rotroff 1997, 176-178.

³² Rotroff 1997, 178, Fig. 72, 1171, 1172 (MÖ 3. yüzyıl); Kasapoğlu - Keleş - Fırat 2020, 104, 105.

³³ Dündar 2008, 12.

³⁴ Dündar 2008, 3; Ersoy 2020, 138.

³⁵ Dündar 2008, 12.

geçen MÖ 4. yüzyıl örnekleri, formun tipolojik ve kronolojik gelişimin izlenmesine olanak sağlaması açısından son derece önemli veriler sunmaktadır³⁶.

Unguentariumların ilerleyen zaman içerisinde boynu uzamış ve gövde ortasında bulunan şişkinlik azalarak MÖ 3. yüzyıl sonlarına doğru “iğ” formunu almış olup, erken örneklerde kısa olan ayak bölümü, zamanla uzayarak, yaklaşık olarak MÖ 2. yüzyıl içerisinde boyun ve ayak uzunlukları birbirine eşit olmuştur³⁷.

Unguentariumların ikinci formu olan soğan gövdeli/bulbous form, iğ formdan farklı olarak ayaksız ve düz dipli olup yoğun kullanım evresi Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemleri arasındadır³⁸.

PARİON HELLENİSTİK DÖNEM UNGUENTARIUMLARI

Parion Hellenistik Dönem iğ gövdeli unguentariumlarının erken örnekleri arasında bu kapların bodur lekythos ve amphoriskosların takipçisi olduğu düşüncesini destekleyecek örnekler bulunur. Parion unguentariumları arasında en erken tarihe verilebilecek olan U1 örneği, Taş Sandık Mezar tipindeki TSM 13’ün iç kısmından, aşırı tahrip olmuş erkek iskeletinin sol el kısmında bir alabastron ile sol kol dirsek kısmından ele geçmiştir. U1 birçok açıdan bodur lekythoslara benzer. Kabın yüksekliği 8.3 cm’dir. Geniş ve alçak kaideye sahiptir, kaideden genişleyerek yükselen ve omuzlardan sert sayılabilecek bir hatla boyuna doğru daralan gövde profilli küresel karına sahip olup kalın ve kısa boyun, dışa dönük ağız kenarıyla son bulur. Oldukça kaliteli dış yüzeye sahip kabın ağız, boyun, omuz ve gövde kısmında açık kırmızımsı kahverengi renkte 9 adet yatay boya bant bezeme bulunur. Benzer örnekleri Atina³⁹, Korinth⁴⁰, Kerameikos⁴¹, Rhodes⁴², Mycenae⁴³, Sardis⁴⁴, Ephesos⁴⁵, Milet⁴⁶, Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi⁴⁷, Bathonea Kazıları (Küçükçekmece Göl Havzası)⁴⁸, Adana Müzesi⁴⁹, Patara⁵⁰ ve Tralleis⁵¹ gibi merkezlerde MÖ 4. yüzyıl son çeyreğine tarihlenmekte olup, bu tarih Parion örneği için de uygundur.

³⁶ Dündar 2008, 3, Tablo 2.

³⁷ Dündar 2008, 3.

³⁸ Dündar 2008, 3.

³⁹ Rotroff 2006, 151, Fig. 62, Pl. 52, 407 (MÖ 325-250), 408 (MÖ 3. yüzyıl ilk yarısı).

⁴⁰ Blegen et al. 1964, Pl. 76, Figs. 10-11; Pl. 77, Fig. 16; Pl. 78, Fig. 7; Pemberton 1985, Pl. 80, C-30-03 (MÖ 4. yüzyıl son çeyreği).

⁴¹ Knigge 1976, Lev. 96, E 86, 1.

⁴² Yannikouri - Patsiada 1994, 109, 125, Fig. 5 (MÖ 4. yüzyıl son çeyreği).

⁴³ Rudolph 1978, Fig. 11, 51.

⁴⁴ Rotroff - Oliver 2003, Pl. 43, 253.

⁴⁵ Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 206, O2 (MÖ 4. yüzyıl sonları).

⁴⁶ Yaşar 2010, Lev. 1, U2.

⁴⁷ Doğan 2022, Fig. 2, Type 1, Group 1, Cat. No. 1-2.

⁴⁸ Kaya 2019, Lev. XXIX, Res. 4.

⁴⁹ Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U1.

⁵⁰ Dündar 2008, Lev./Pl. 1, U2, U4.

⁵¹ Saraçoğlu 2011, Cat. No. 1-2, U1-U2.

U2 ve U3, F3-c açmasında dolgu topraktan ele geçmiştir. U2'nin korunan yüksekliği 7.2 cm, kaide çapı ise 3 cm'dir. Konik halka kaideli, kaideden boyun kısmına kadar kalın cidar, kaideden genişleyerek yükselen ve omuzlardan yumuşak hareketle boyuna doğru daralan iğ formu gövdelidir. Kabın boyun ve ağız kısmı kırık olup korunmuş kaide ve gövde bölümü tamamen firnislidir. U3'ün korunan yüksekliği 5.2 cm olup kaide çapı 3 cm'dir. U4, 1535-2300 nolu açmada M 177 nolu taş örgü mezarın kaldırılması ve mezarın dip kısmını bulmak amacıyla gerçekleştirilen seviye inme çalışmalarında ele geçmiştir. Kabın korunan yüksekliği 7.2 cm, kaide çapı 2.8 cm'dir. Konik halka kaideden hafif sert bir şekilde genişleyerek yükselen iğ formu gövdeden boyna yumuşak bir geçiş izlenmekte olup kabın boyun ve ağız kısmı kırıktır. Kabın tüm yüzeyine fırınlanmasının ardından çok koyu gri rengini almış ince bir firnis uygulanmıştır. U5, E4-b açmasından ele geçmiştir. Ağız ve boyun bölümü kırık olan eserin yüksekliği 4.8 cm; kaide çapı 1.3 cm'dir. Kap, halka kaideli, iğ formu gövdelidir. Kap yüzeyi firnisizdir. Yukarıda tanımlanan konik halka kaideli, kaideden başlayarak genişleyen iğ formu unguentariumların (U3, U4, U5) benzerleri Atina⁵², Halae⁵³, Korinth⁵⁴, Sardis⁵⁵, Alt- Ägina II, 1 (Apollon Tapınağı ve Aegina Müzesi)⁵⁶, Ephesos⁵⁷, Çanakale Müzesi⁵⁸, Nif Dağı (Olympos)⁵⁹, Sinop Müzesi⁶⁰, Giresun Müzesi⁶¹, Tralleis⁶² ve Patara⁶³ gibi merkezlerden ele geçmiş olup MÖ 4.yüzyıl son çeyreği-MÖ 3.yüzyıl başlarına tarihlenen erken örneklerdir. Parion örneklerinin boyun ve ağız kısımları kırık olduğu için biçimsel özellikleri konusunda kesin bir yorum yapmak pek mümkün değilse de diğer merkezlerden ele geçen benzer örneklerin boyun kısımlarının kısa ve ağız kenarlarının dışa dönük olduğu bilinmektedir.

U6 nolu unguentarium, M 138 nolu Basit Toprak Mezar içerisine doğu-batı doğrultulu yerleştirilmiş yetişkin bir bireye ait iskeletin, sol omuz kısmından sol elinde bir alabastron ile mezara ölü hediyesi olarak bırakılmıştır⁶⁴. Halka kaideli kısa bir ayak üzerinde duran iğ formu gövdeden omza geçiş hafif keskin olup omuzdan boyna geçiş dardır. Kısa silindirik boyun, üst uçta dışa dönük ağız kenarıyla sonlanmaktadır. Unguentariumun iç haznesi kaideye kadar boş olacak şekilde tasarlanmıştır. Kabın dış yüzeyi kırmızı astarlı olup pişmeden kaynaklı gövde

⁵² Rotroff 1997, Fig. 72, Pl. 85, 1167, 1169.

⁵³ Goldman 1940, Fig. 199, No. 16.

⁵⁴ Edwards 1975, Pl. 58, Figs. 584, 585 (MÖ 325).

⁵⁵ Rotroff-Oliver 2003, Pl. 43, 250, 251, 252.

⁵⁶ Smetana-Scherrer 1982, Taf. 55, 700 (MÖ 4. yüzyıl sonları).

⁵⁷ Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 206, O4.

⁵⁸ Aydın 2000, Kat. No. 1, Çiz. 1a, Lev. 1a, s. 17 (MÖ 4. yüzyıl 2. yarısı).

⁵⁹ Özdemir 2019, Levha 18, 102, 103 (MÖ 4. yüzyılın son çeyreği - MÖ 3. yüzyılın ilk başları).

⁶⁰ Süzer 2019, Kat. No. 7 (MÖ 3. yüzyıl başları), Kat. No. 12 (MÖ 4. yüzyıl sonları - MÖ 3. yüzyıl başları).

⁶¹ Demir 2020, Fig. 1 U1 (MÖ 4. yüzyıl sonları).

⁶² Saraçoğlu 2011, Cat. No. 3; U3, Cat. No. 4; U4 (MÖ erken 3. yüzyıl).

⁶³ Dünder 2008, Lev. 1. Res. 8, U5, U7, U8 (MÖ 4. yüzyıl sonları).

⁶⁴ Başaran - Kasapoğlu 2014, 123.

üst ve boyun kısmında grilikler izlenmektedir. U6, Atina⁶⁵, Çanakkale Müzesi⁶⁶, Patara⁶⁷ ve Adana Müzesi'ndeki⁶⁸ örneklerle karşılaştırılarak ve birlikte ele geçtiği alabastron (AJM 2) dikkate alınarak MÖ 4. yüzyıl son çeyreği ile MÖ 3.yüzyıl ilk çeyreği aralığı tarihlendirme için uygun görülmektedir.

U7, TSM 1 nolu taş sandık mezar içindeki kadın iskeletinin kalça hizasına yakın bir yerde, altın çelenk, altın kolye, bir çift altın küpe, Repousse teknikte⁶⁹ yapılmış altın Impression (taklit) sikke-aplik⁷⁰, altın iğne, bronz ayna, bronz kapaklı mermer kozmetik kutusu, p.t. Batı Yamacı stilinde yapılmış silindirik pyxis kap, kurşun alabastron, demir strigilis ve deniz kabuğu ile ele geçmiştir⁷¹. U7 ağızındaki pişmiş topraktan yapılmış tıpa ile in-situ şekilde ele geçmesiyle, unguentariumların içerisine konulan maddenin nasıl saklandığı konusuna açıklık getirmesi açısından oldukça önemlidir⁷². Kap, 9.9 cm yüksekliğe sahip olup, dışa dönük ağızlı, kısa kalın boyunlu, yuvarlatılmış iğ formulu gövdeli, kısa ayaklı ve ince halka kaidelidir. Benzer örnekleri Kerameikos⁷³, Alt- Ägina II, 1 (Apollon Tapınağı ve Aegina Müzesi)⁷⁴, Edirne Arkeoloji Müzesi⁷⁵, Çanakkale⁷⁶, İzmir⁷⁷, Teos Batı Nekropolü⁷⁸ gibi merkezlerde ele geçmiş olup konteks içerisindeki diğer malzemeler de dikkate alınarak değerlendirildiğinde U7, MÖ 4. yüzyıl sonu-MÖ 3. yüzyıl başlarına tarihlendirilebilir.

U8, E4 d açmasında mezarlardan herhangi biriyle ilişki olmayan bir alanda yüzeyden -2.10 m alt seviyede ele geçmiştir⁷⁹. Kabın hamuru gri renkli olup dış yüzeyi tamamen siyah firnislidir. Yüksekliği 10 cm olan bu eserin boyun kısmı ayak kısmından daha uzundur. Kap en geniş kısmı olan omuzdan kaideye doğru daralan gövdesi, boyundan daha kısa ayağı ve hemen hemen ağız çapına eşit kaideye sahiptir. Atina'da rastlanan benzer örnekler⁸⁰, MÖ 4.yüzyıl sonları-MÖ 3. yüzyıl başlarına, Edirne Arkeoloji Müzesi'ndeki⁸¹ benzer formulu siyah firnisli unguentarium örneği MÖ 4.yüzyıl son çeyreği-MÖ 3. yüzyıl 3. çeyreğine, İzmir Müzesi'nde⁸²

⁶⁵ Rotroff 2006, Fig. 62, Pl. 52, 409 (MÖ 320-220).

⁶⁶ Aydın 2000, Kat. No. 2, Çiz. 1b, Lev. 1b, s. 18 (MÖ 4. yüzyıl sonları).

⁶⁷ Dündar 2008, Lev./Pl. 2 U13 (MÖ 4. yüzyıl son çeyreği - MÖ 3. yüzyıl 3. çeyreği).

⁶⁸ Nasıfoğlu 2021, Kat. No. U7 (MÖ 4. yüzyıl sonları).

⁶⁹ Keleş 2014, 120, Repousse Tekniği: Metal bir eserin dış yüzeyinden özel kalemler ve çekiç kullanılarak yapılan kabartma görünümü süsleme tekniği.

⁷⁰ Keleş 2014, 128, Fig. 3.

⁷¹ Tuğrul 2024, 194, Kat. No. TSM 2.

⁷² Aydın Tavukçu 2006, 92.

⁷³ Knigge 1976, 159, Taf. 68, 360.

⁷⁴ Smetana-Scherer 1982, 88, Taf. 56. 707.

⁷⁵ Doğan 2022, Fig. 4, Group 3, Cat. No. 6 (MÖ 3. yüzyıl ilk yarısı).

⁷⁶ Aydın 2000, 19, Çiz. 1c, Lev. 1c.

⁷⁷ Tuluk 1999, Abb. 2c, Kat. Nr. 8. (MÖ 4. yüzyıl sonları), Abb. 3c, Kat. Nr. 12, (MÖ 3. yüzyıl başları).

⁷⁸ Foça 2019, Kat. No. 171.

⁷⁹ Kasapoğlu 2008, 23.

⁸⁰ Thompson 1934, Fig. 6, A64, Fig. 15, B7.

⁸¹ Doğan 2022, Fig. 3.3, Type 1, Cat. No. 5 (MÖ 4. yüzyıl son çeyreği - MÖ 3. yüzyıl son çeyreği).

⁸² Tuluk 1999, Abb. 2b, Kat. Nr. 5 (MÖ 4. yüzyıl sonları)

benzer örnek MÖ 4. yüzyıl sonlarına, Troia Aşağı Şehir 'de⁸³ benzer unguentarium örneği MÖ 270-220 tarihleri arasına tarihlendirilmiştir. U8, benzer örnekler yardımıyla MÖ 4. yüzyıl sonu-MÖ 3. yüzyıl 3. çeyreğine tarihlendirilebilir.

U9, F4 a açmasında ele geçmiş olup, formu bakımından U7 ile benzerlik göstermekle birlikte bazı noktalarda farklılıklar göstermektedir. Önceki örnekler gibi dışa dönük ağızlı olan bu örnek, uzun boyunlu, yumuşak omuz geçişli, şişkin karınlı bir gövdeye sahiptir. U7'ye göre boyun ve ayak kısmı az da olsa uzamıştır. U8, Kerameikos⁸⁴, Çanakkale⁸⁵'de ele geçen örneklerle yakın olması nedeniyle MÖ 3.yüzyılın başlarına tarihlendirilebilir.

U10, D4 c açmasında, TSM 8 nolu taş sandık mezar içerisinde ele geçmiş olup mezar antik dönemde muhtemelen Roma Dönemi'nde başka bir mezar için gömü çukuru açıldığı sırada fark edilmiş ve tek parça omurgalı kumtaşı bloktan oluşan kapak orta kısmından tahrip edilerek soyulmuştur⁸⁶. İnhumasyon gömünün uygulandığı TSM 8 nolu taş sandık mezar içerisindeki unguentarium, bir kadına ait olduğu belirlenen dağıtılmış vaziyette kemikler, 1 aslan başlı altın küpe, 1 kemik toka parçası ve 2 bronz halka ile ele geçmiştir⁸⁷. 16.8 cm yüksekliğe sahip kap, dışa dönük çekiç formunda ağız, uzun silindirik boyun ve boyundan omuza geçiş keskin ve ovoid formda gövde, kısa ayak, halka düz kaideye sahiptir. Ağız ve kaide çapı neredeyse birbirine eşit olan unguentariumun boyun, omuz ve gövde kısmında beyaz yatay ince bant şeklinde boya bezeme mevcuttur. U10, form ve bezeme özellikleriyle Atina'daki yatay bant bezemeli, gri hamurlu kategori 4 (MÖ 215-150) içerisinde sınıflandırılan unguentariumlar ile benzerdir⁸⁸. Kap, Kerameikos⁸⁹, İzmir⁹⁰, Milet⁹¹, Patara⁹²'da ele geçmiş benzer örnekler yardımıyla MÖ 3. yüzyıl 3. çeyreği ile MÖ 2.yüzyıl ilk yarısı aralığına tarihlendirilebilir.

U11, 1530-2290 nolu açmada -8.62-8.30 m kotta ele geçmiştir. Ağız ve boynunun bir bölümü kırık ele geçen bu unguentariumun yüksekliği 14.4 cm'dir. Kaptan omuzdan yuvarlak iç formu gövdeye geçiş yumuşak olup çok uzun olmayan ayak düz bir kaide üzerinde yükselmektedir. U11, Atina⁹³'da ele geçen benzer bir örnek yardımıyla MÖ 3.yüzyıl son çeyreği-MÖ 2.yüzyıl ilk yarısına tarihlendirilebilir.

⁸³ Berlin 1999, 135, Pl. 28, No. 216.

⁸⁴ Knigge 1976, 186, Lev. 96, Res. E 93, 2, E 94, 1, E 96, 2.

⁸⁵ Aydın 2000, 22, Çiz. 2d, Lev. 2d.

⁸⁶ Başaran et al. 2008, 57.

⁸⁷ Başaran et al. 2008, 57.

⁸⁸ Rotroff 2006, Fig. 61, 405 (MÖ 3. yüzyıl).

⁸⁹ Knigge 1976, Taf. 96 Abb. 1 E 88 (MÖ 3. yüzyılın ilk yarısı?).

⁹⁰ Tuluk 1999, Abb. 3a, Kat. Nr. 9 (MÖ 3. yüzyıl başlangıcı).

⁹¹ Yaşar 2010, Levha II, U7 (MÖ 3. yüzyıl ortaları).

⁹² Dündar 2008, Lev./PL.3, U32 (MÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başı).

⁹³ Rotroff 2006, Fig. 63, 439 (MÖ 3. yüzyıl son çeyreği-2. yüzyıl ilk yarısı).

U12, E4 b açmasında -200 cm kotta yer alan, kremasyon gömünün uygulandığı M 86 mezarından ele geçmiştir⁹⁴. Yüksekliği 18 cm olan kap, dışa dönük ağız kenarı, silindirik uzun boyunlu, geniş omuzdan keskin geçişle daralarak inen konik gövdelidir. Boynun üçte ikisi oranında ayak ve kısmen kırılmış konik kaidesi bulunmaktadır. Tuluk, iğ gövdeli unguentariumların biçim özelliklerine dayanarak, iğ gövdeli unguentariumlarda omuzdan gövdeye geçiş profilindeki sertliğin MÖ 3. yüzyılın üçüncü çeyreğinde belirgin bir biçimde görüldüğünü ifade eder⁹⁵. Samothrace Nekropolünde ele geçen örneklerde boyun uzamaya başlamış, kaidenin belirginleştiği ve örneğimizdeki kadar olmasa da keskin profilli omuz geçişine sahip örnekler MÖ 250-225 arasına tarihlendirilmiştir⁹⁶. Stratonikeia⁹⁷, Milet⁹⁸, Tarsus⁹⁹ ve Patara¹⁰⁰ da omuz yapılarındaki sert profilli geçişin yanı sıra, boyun ve kaidelerindeki uzamanın da iyice belirgin hale geldiği benzerlerine rastlanan U12, Hellenistik Dönem iğ gövdeli unguentariumlarındaki boyun ve kaide kısmının belirginleşmeye başladığı ve kaidenin dolu olduğu döneme, yani MÖ 3. yüzyıl sonları ile MÖ 2. yüzyıl başlarına tarihlendirilebilir.

U13, 1535-2300 numaralı karelaıda M 225 numaralı kiremit mezar içerisinden ele geçmiştir¹⁰¹. Kap, 15,9 cm yükseklikte, dışa dönük ağızlı, uzun silindirik boyunlu, iğ formulu gövdeli, gövde altından daralarak uzayan ayak ve konik kaidelidir. U13, Atina¹⁰², Çanakkale¹⁰³ ve İzmir¹⁰⁴'de ele geçen benzer örnekler yardımıyla MÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihlendirilebilir.

U14 ve U15, 1535-2300 nolu açmada M 233 ve M 230 nolu mezarlardan ele geçmiştir. Düz semerdam çatılı kiremit mezar tipinde olan M 233 nolu mezarda, oldukça tahrip olmuş erişkin bir erkek bireye ait bir iskelet belirlenmiştir. Kiremitler kaldırıldıktan sonra bireyin kafatasının ağız kısmında, altın Impression (taklit) Kharon sikkesi (COS 3, MÖ 2. yüzyıl), iskeletin sağ omuz kısmında yatay şekilde yerleştirilmiş U14 ve hemen batısında ulna bölümüne yakın kısımda ağız kısmı tahrip olmuş küçük bronz amphoriskos ölü hediyesi olarak ele geçmiştir. U15, M 233 nolu mezarın kuzeydoğusunda bulunan M 230 nolu düz semerdam çatılı kiremit mezar içerisinde, kafatasının oldukça tahrip ve omurga kemiklerinin eğri olduğu gözlemlenen iskeletin -muhtemelen bireyin kefenlenmesi için kullanıldığı düşünülen- sol omuzu üzerinde bir adet iğne, göğsünün sağ kısmında 1 adet sikke ve 1 adet ayna ile ölü hediyesi olarak ele geçmiştir. U14 ve U15'in korunan yük-

⁹⁴ Kasapoğlu 2008, 31.

⁹⁵ Tuluk 1999, 217.

⁹⁶ Baldıran 1999, 338.

⁹⁷ Baldıran 1999, Kat. No. 9 (Çiz. 7), Kat. No. 10. (Çiz. 8) (MÖ 3. yüzyıl ortaları).

⁹⁸ Yaşar 2011, Kat. No. U5.

⁹⁹ Jones 1950, Levha 135, 237.

¹⁰⁰ Dündar 2006, U101.

¹⁰¹ Keleş et al. 2023, 6-7.

¹⁰² Rotroff 2006, Fig. 64, 449 (MÖ 2. yüzyıl ortaları).

¹⁰³ Aydın 2000, Çiz. 7b. Kat. No. 20 (MÖ 2. yüzyıl ortaları).

¹⁰⁴ Tuluk 1999, Abb 6e, Kat. Nr. 36 (MÖ 2. yüzyıl 2. yarısı).

seklilikleri 18.3 ve 18.2 cm olup kaplar dışa dönük ağızlı, uzun silindirik boyunlu, iğ formu gövdeli, uzun ayak ve konik kaidelidir. Parion unguentariumlarından bir diğeri olan U16, 1535-2295 nolu kareajda M 180 olarak adlandırılan aşırı tahrip olmuş moloz yığıntı içerisinde bulunan kiremit mezarda ele geçmiştir. Yüksekliği 16.7 cm olan bu iğ gövdeli unguentarium dışa dönük ağızlı, uzun silindirik boyunlu, uzun ayak ve konik düz kaidelidir. U14, U15 ve U16 gri hamurlu olup iç hazneleri ayak başlangıç yerinin biraz üst kısmına kadar boştur. Kapların form ve hamur renkleri birbirleriyle benzer olup mezarlardaki diğer ölü hediyeleri ve Çanakkale¹⁰⁵, Metropolis¹⁰⁶, İzmir¹⁰⁷ gibi merkezlerden ele geçen benzer örnekler yardımıyla MÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihlendirilebilir.

U17 ve U18, E4 b açmasından dolgu toprak içerisinde ele geçmiştir. U17'nin boyun ve ağız kısmı kırık olup korunan yüksekliği 10 cm'dir. İğ gövdeli olan U17, gri hamurlu, uzun ayaklı ve konik kaidelidir. İç haznesi geniş olup ayak başlangıç yerinden itibaren doludur. Gövde kısmından kırık şekilde ele geçen U18 birleştirilerek tümlenmiş olup yüksekliği 21.1 cm'dir. Boyun ve ayak uzunluğu neredeyse birbirine eşittir. Kahverengi hamurlu bu kabın yüzeyinde çok ince firnis vardır. U18, Tralleis¹⁰⁸'de ele geçen benzer unguentarium ile karşılaştırılarak MÖ 2.yüzyıl ikinci yarısına tarihlendirilebilir. U19, 1530-2295 nolu açmada -8.32-7.10 m kotta ele geçmiştir. Kabın boyundan yukarı kısmı kırık olup korunan yüksekliği 8.9 cm'dir. Boyundan omuza hafif keskin geçişli, ayağa doğru daralan hafif konik gövdeli, uzun ayaklı ve alçak halka kaidelidir. Gri hamurlu unguentariumun omuz ve gövde kısmında ince yatay beyaz bant bezeme vardır. İç hazne ayak başlangıç yerine kadar boştur. Bu tip ve bezemede unguentariumlar Atina Agorasında, gri, yatay beyaz bant boya bezemeli unguentariumlar kategori 5 içerisinde değerlendirilmiş olup, MÖ 180-110 yıllarına tarihlendirilmişlerdir.¹⁰⁹ U18, Kerameikos¹¹⁰, Alt- Ägina II, 1 (Apollon Tapınağı ve Ägina Müzesi)¹¹¹, Ephesos¹¹², Metropolis¹¹³'de benzer form ve bezemeli örnekler yardımıyla, MÖ 2. yüzyıl 2. yarısına tarihlendirilebilir.

U20, M 239 nolu düz semerdam kiremit mezarda ele geçmiştir. Mezar inhumasyon gömü biçimine sahip olup gömü tipi dorsaldır¹¹⁴. Eserin toplam yüksekliği 14.2 cm'dir. Dışa dönük ağızlı, uzun, hafif geniş boyunlu, ayağa doğru daralan konik ince küçük gövdeli, uzun ayaklı ve alçak konik kaidelidir. Hamuru gri olan bu unguentariumun boyun, omuz ve gövde kısmında birer adet olmak üzere yatay

¹⁰⁵ Aydın 2000, 28, Kat. No. 18 (Çiz. 6b, Lev. 5b); s. 29, Kat. No. 19 (Çiz. 7a, Lev. 5c); 29, Kat. No. 20, (Çiz. 7b, Lev. 5d) 29, (MÖ 2. yüzyıl ortaları).

¹⁰⁶ Gürler 1994, Çiz. 39, Lev. 29, 137 (MÖ 2. yüzyıl ortaları).

¹⁰⁷ Tuluk 1999, Abb. 6c, Taf. 4b, Kat. Nr. 40, Abb. 7b, Taf. 4d, Kat. Nr. 42 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹⁰⁸ Saraçoğlu 2011, Cat. No. 23; U23, Cat. No. 24; U24 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹⁰⁹ Rotroff 2006, 153, Fig. 64, 449 (Context of before ca. 140), 451 (MÖ 175-125).

¹¹⁰ Knigge 1976, Taf. 63, 6, 7, 387 (MÖ 2. yüzyıl 2. yarısı).

¹¹¹ Smetana-Scherrer 1982, Taf 56, 721 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹¹² Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 212, O19.

¹¹³ Gürler 1994, Çiz. 40, Lev. 30, 143 (MÖ 2. yüzyıl 2. yarısı).

¹¹⁴ Detaylı bilgi için bakınız. Keleş et al. 2023, 55-93.

beyaz bant bezeme yer almaktadır. Atina'da U20'ye benzer örnekler, yatay beyaz bant boya bezemeli unguentariumlar kategori 6 (MÖ 170/150-50 ya da daha sonrası) içerisinde yer alır¹¹⁵. U20, Kerameikos¹¹⁶, Alt- Āgina II, 1 (Apollon Tapınağı ve Aegina Müzesi)¹¹⁷, Çanakale¹¹⁸, Assos¹¹⁹, Metropolis¹²⁰, Labraunda¹²¹, Patara¹²², Sinop Müzesi¹²³'nde yer alan benzer form ve bezemeli örnekler yardımıyla MÖ 2.yüzyıl 2. yarısına tarihlendirilebilir.

U21, E4 b açmasında dolgu toprak içerisinden ele geçmiştir. U21'in yarısından fazlası kırık olup korunan yüksekliği 8.3 cm'dir. İğ formulu gövdesinin büyük bir kısmı kırıktır. Kap uzun ayaklı, kalınlaştırılmış belirgin konik kaidelidir. Ayak kısmı dolu olan bu kabın iç haznesi oldukça dardır. Hamuru kırmızı olan bu kap tamamen firnissizdir. Thessaloniki (Elische mezar seramikleri)¹²⁴, Çanakale¹²⁵, Smintheion¹²⁶, Metropolis¹²⁷, Tralleis¹²⁸ ve Patara¹²⁹ da ele geçen benzer formulu unguentariumlar referansıya Parion örneği MÖ 2.yüzyıl 2.yarısına tarihlendirilebilir.

U22, F4 a, açmasında dolgu toprak içerisinden ele geçmiştir. Boyun ve ağız kısmı kırık olan kabın korunan yüksekliği 12.6 cm dir. Yüzeyi firnissiz olan bu kabın omuzdan gövdeye geçişi keskin profilli olup iğ formulu küçük gövdeli, uzun ayaklı ve konik kaidelidir. Ayak boyuyla gövde uzunluğu neredeyse birbirine eşit olan kapta, iç hazne küçülmüş, neredeyse gövdenin ortasından itibaren iç cidar kalınlığı artmıştır. Bu örnek Kerameikos¹³⁰, Thessaloniki (Elische mezar seramikleri)¹³¹, Tralleis¹³² ve Patara¹³³'da ele geçen benzerleriyle karşılaştırılarak MÖ 2.yüzyıl 2. yarısı-MÖ 1.yüzyıl başlarına tarihlendirilebilir.

U23, 1565-2300 nolu karelejda M 215 olarak adlandırılan birincil kremasyon mezarda bir pişmiş toprak tabakla (CHD 1)¹³⁴ birlikte ele geçmiştir¹³⁵. 17 cm yük-

¹¹⁵ Rotroff 2006, Fig. 65, Pl. 53, 476 (MÖ 150-86).

¹¹⁶ Knigge 1976, Taf. 69, 392 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹¹⁷ Smetana-Scherrer 1982, Taf 56, 718 (MÖ 2. yüzyılın başı).

¹¹⁸ Aydın Tavukçu 2000, Çiz. 11, b. Kat. No. 32 (MÖ 1. yüzyılın başları).

¹¹⁹ Bakan 2009, Kat. No. 55, Lev. 64, Resim 189 a-b (MÖ 3-2. yüzyıl).

¹²⁰ Gürler 1994, 187, Çiz. 40, no. 143, Lev. 30, no. 143 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹²¹ Hellström 1975, 27, Pls. 12, 34, 174 (MÖ 1. yüzyılın başı).

¹²² Dündar 2008, Lev. 8, Res. 20, Kat. No. U79, Lev. 8. Kat. No. U80 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹²³ Süzer 2019, 71, Kat. No. 38 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹²⁴ Georgiadou 2005, Abb. 12, Type 6, 167, 11-16 (MÖ 3. yüzyılın 2. yarısı-MÖ 2. yüzyıl başları).

¹²⁵ Aydın Tavukçu 2000, Çiz. 8, Kat. No. 23 (MÖ 2. yüzyılın 3. çeyreği).

¹²⁶ Gürdal 1999, Lev. X, XX, A59 (MÖ 2. yüzyılın 1. yarısı).

¹²⁷ Gürler 1994, Çiz. 40, Lev. 30, 142 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹²⁸ Saraçoğlu 2011, Cat. No. 25; U25 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹²⁹ Dündar 2008, Tip 2], U78, U79 (Lev 8, Res. 20) (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹³⁰ Knigge 1976, Taf. 69, No. 389, Taf. 69, 390 (MÖ 2. yüzyıl).

¹³¹ Georgiadou 2005, Abb. 14, 182.3 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı), Abb. 15, Type 15, 179.2, 180.1.

¹³² Saraçoğlu 2011, Cat. No. 26; U26 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹³³ Dündar 2008, Lev. 12, Kat. No. U106 (MÖ 2. yüzyılın sonu-1. yüzyıl).

¹³⁴ Zapeiropoulou-Chatzidakis 1994, 5, (MÖ 2-1.yüzyıldan -MÖ 88).

¹³⁵ Keleş et al. 2018, 597.

seklige sahip unguentarium dışa dönük ağızlı, uzun silindirik boyunlu, omuzdan gövdeye keskin geçişli, konik formlu iç gövdeli, aşağı doğru daralan ayaklı ve konik kaidelidir. Gövde ortasından itibaren dış yüzeyi yatay yivlidir. Mezarda ele geçen tabağın yanı sıra Atina¹³⁶, Kerameikos¹³⁷, Milet¹³⁸, Ephesos¹³⁹ gibi merkezlerde ele geçen benzer örnekler yardımıyla Parion örneği MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl ilk çeyreğine tarihlendirilebilir.

U24, M 200 nolu mezarda bireyin sağ omuzunun yanında baş kısmında aşırı tahrip olmuş ve dağılık vaziyette muhtemel bit taca ait imitasyon takıya ait parçalarla birlikte ele geçmiştir¹⁴⁰. Kabın iç haznesi ayak kısmına kadar boştur. 19.3 cm yüksekliğindeki unguentarium sağlam ele geçmiş olup dışa dönük ağızlı, uzun boyunlu, iç gövdeli, uzun ayak ve konik kaidelidir. Kap sağlam olduğu için hamur rengine bakılamamıştır. Dış yüzeyi açık kahverengi renkli olup boyun, omuz ve gövde kısmında yatay beyaz bant boya bezemeler mevcuttur. Atina'da¹⁴¹ Parion örneğine benzer unguentariumlar MÖ 180-110 yıllarına tarihlendirilmiştir. Alt-Ägina II, 1 (Apollon Tapınağı ve Aegina Müzesi)¹⁴² örnekleriyle form ve bezeme olarak oldukça benzer olan örnek MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl başlarına tarihlendirilebilir.

U25, M 150 nolu Düz Semerdam Kiremit mezar içerisinden ele geçmiştir¹⁴³. 17.4 cm yüksekliğe sahip olan kap, dışa dönük ağızlı, uzun silindirik boyunlu, yuvarlatılmış iç formu gövdeli, aşağı doğru daralan ayaklı ve konik kaidelidir. U26, M 172 nolu Düz Semerdam Kiremit Mezarda olta iğnesi, ağ makarası olabileceği düşünülen parçalar, ayna ya da madalyona ait objelerle birlikte ele geçmiştir¹⁴⁴. Kabın yüksekliği 22.9 cm olup dışa dönük ağızlı, uzun ince silindirik boyunlu, yuvarlatılmış iç formu gövdeli, aşağı doğru daralan ayaklı ve konik kaidelidir. U27, M 234 olarak adlandırılan mezardan iskeletin kafatası üzerinde ele geçmiştir¹⁴⁵. U28, M 243 nolu, U29 ise M 244 nolu mezardan ölü hediyesi olarak ele geçmiştir. U28 ve U29'un yükseklikleri 18 cm olup dışa dönük ağızlı, ince uzun boyunlu, iç formu küçük gövdeli, uzun ince ayaklı düz konik-halka (U29) kaidelidirler. Atina¹⁴⁶,

¹³⁶ Rotroff 2006, Fig. 67, Pl. 56, 512 (MÖ 120-86).

¹³⁷ Knigge 1976, Taf. 71, 403 (HW 217), 1, (MÖ 1. yüzyılın 2. çeyreği).

¹³⁸ Yaşar 2010, Levha VI, U32 (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı).

¹³⁹ Mitsopoulos-Leon 1997, Tat. 212, O18, (MÖ 2. yüzyılın 2. çeyreği-MÖ 1.yüzyıl sonları)

¹⁴⁰ Keleş et al. 2015, 34.

¹⁴¹ Rotroff 2006, Fig. 64, PL 53, 452 (MÖ 115-50).

¹⁴² Smetana-Scherrer 1982, Taf. 56, 711 (MÖ 3. yüzyıl).

¹⁴³ Başaran et al. 2012, 348.

¹⁴⁴ Başaran et al. 2013, 399.

¹⁴⁵ Keleş et al. 2023, 60.

¹⁴⁶ Rotroff 2006, Fig. 67, Pl. 55, 510.

Çanak kale¹⁴⁷, Tralleis¹⁴⁸, Metropolis¹⁴⁹, Stratonikeia¹⁵⁰, Patara¹⁵¹ gibi merkezlerin benzer örnekleri yardımıyla MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl ilk yarısına tarihlendirilebilir.

U30 ve U31 E3 d açmasında, -10 cm kotta bulunmuştur. Yükseklikleri 11.7 cm ve 14.2 cm olup dışa dönük ağızlı, ince uzun boyunlu, yanlara doğru genişleyen yuvarlak profilli omuzlu, kaideye doğru daralan gövdeli ve konik kaidelidirler¹⁵². İki örnekte de gövdede belirgin yivler mevcut olup U31 de bu yivler daha belirgindir. Benzer örnekleri Tralleis¹⁵³ ve Tarsus¹⁵⁴ gibi merkezlerde görülen U30 ve U31, Ergürer¹⁵⁵ tarafından, Roma Unguentariumları erken örneklerde *Birinci Grup Unguentariumlar* içerisinde 1A grubu olarak değerlendirmiş ve MÖ 1. yüzyıl 2. yarısına tarihlendirilmiştir. Bu grup içerisinde değerlendirilen unguentarium örnekleri, Hellenistik Dönem formu olan ve Hayes tarafından “*Kubbe Ağızlı*” olarak isimlendirilen unguentariumlarla ilişkilendirilmiştir. Parion örnekleri ağız şekilleriyle kubbe ağızlı unguentariumlardan farklılık göstermekle birlikte ince uzun boynu, omuz ve kaide yapılış şekliyle de benzerlik göstermektedir¹⁵⁶. Bu unguentariumların MÖ 3. yüzyıldan MÖ 1. yüzyıl sonuna kadar üretildiği arkeolojik veriler ışığında ortaya konmuştur¹⁵⁷. Kat. No. U30, U31 iç gövdeli unguentariumların geç dönem özelliklerini yansıtması açısından önemlidir.

SONUÇ

Materyal kültürün önemli bir temsilcisi olan pişmiş toprak kaplar, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel soruları cevaplama ve dönemsel değişimleri anlama konusunda önemli arkeolojik verilerdir. Unguentariumlar Erken Hellenistik Dönem ile, çoğunlukla antik kentlerin nekropolislerinde mezar ritüelleri ile ilişkili olarak mezar içlerinden ya da yakınlarından ele geçmiştirler. Klasik Dönem’de mezarlara ölü hediyesi olarak bırakılan lekythos, amphoriskos ve kulpsuz küçük amphora gibi kapların devamı niteliğinde olan unguentariumların erken örnekleri, ilk bakışta yukarıda bahsi geçen bu kap formlarını akla getirmektedir. MÖ 3. yüzyıl başları itibariyle, kaideden genişleyerek yükselen küresel geniş gövde, keskin ya da yuvarlatılmış omza sahip kısa boyunlu unguentariumlarda ayak ve boyun oluşmaya başlamış, MÖ 2.yüzyıl itibariyle ayak ve boyun oranı neredeyse birbirine eşit ol-

¹⁴⁷ Aydın 2000, Kat. No. 27, (Çiz. 9c, Lev. 7c), s. 34 (MÖ 2. yüzyıl sonları), Kat. No. 30 (Çiz. 10c, Lev. 8b) s. 35, (MÖ 2. yüzyıl sonları – MÖ 1.yüzyıl başları).

¹⁴⁸ Saraçoğlu 2011, Cat.No.28; U28, Cat.No.29; U29, Cat.No.30, U30, Cat.No.31; U31, Cat.No.32; U32 (MÖ geç 2. yüzyıl).

¹⁴⁹ Gürler 1994, Çiz. 41, Lev. 31, 148, (MÖ 2. yüzyıl sonu).

¹⁵⁰ Baldıran 1999, Kat. No. 35, Çiz. 32 (MÖ 1. yüzyıl).

¹⁵¹ Dündar 2008, U93, U94, U95 (Lev. 11) (MÖ 2. yüzyılın 2. yarısı, 1. yüzyıl başı).

¹⁵² Aydın Tavukçu 2006, 95-96, Kat. No. 109 (Çizim 55, Levha 44, Resim 147)-110 (Çizim 56, Levha 45, Resim 148).

¹⁵³ Saraçoğlu 2011, Cat. No. 33; 33, Cat. No. 34; 34 (MÖ erken 1. yüzyıl).

¹⁵⁴ Jones 1950, Fig. 135, No. 236 (MÖ erken 1. yüzyıl).

¹⁵⁵ Ergürer 2012, 26, Kat. No. 1, Kat. No. 2.

¹⁵⁶ Ergürer 2012, 27.

¹⁵⁷ Ergürer 2012, 27.

muş ve gövde tam olarak iğ formunu almıştır. İğ gövdeli unguentariumlar temelde aynı form özellikleri gösterse de biçimsel detay farklılıklarına göre çeşitlenen alt tipleri de bulunabilmektedir. Firnisli ya da firnissiz olarak üretilen Hellenistik Dönem unguentariumlarının bezemeli olanlarında ağız, boyun, omuz ve gövdede kırmızımsı, mor ya da beyaz renkte yatay bantlar yer almaktadır. Batı Yamacı stilinde yapılan örnekler var olmakla birlikte çok yaygın değildir. Parion'daki tek örnek kentin Yamaç Hamamı'ndan ele geçmiştir¹⁵⁸. Muhtemel günlük kullanım için yapılan özenli bezemeye sahip bu kaplar, nekropolisler gibi alanlarda süreklilik gerektirdiği ve yapımı çok kolay olmadığı için çok fazla tercih edilmemiş olabilir.

Parion örneklerinin hamurunun kireç, kuvars ve mika katkılı olduğu gözlemlenmiştir¹⁵⁹. Hamur renkleri kırmızımsı sarı, sarımsı kırmızı, açık koyu kahverengi ve grinin değişik tonlarında olabilmektedir.

Unguentarium örnekleri incelenip form gelişimlerinin izlenmesi ile genel bir kronoloji elde edilmiştir (Fig. 6). U1, şimdiye kadar ele geçen Parion unguentariumları arasında en erken örnektir. MÖ 4. yüzyıl son çeyreğine tarihlendirdiğimiz bu kap lekythoslardan unguentariumlara geçişin güzel bir örneğidir.

Parion Hellenistik Dönem iğ gövdeli unguentariumları genel özellikleri ile Atina, Korint, Kerameikos, Batı Anadolu kentleri ve Akdeniz'deki önemli merkezlerde ele geçen örnekler ile benzerlik göstermektedir. Parion'da MÖ 4. yüzyıl son çeyreğinden, MÖ 2. yüzyıl yoğunlukta olmak üzere, MÖ 1. yüzyıl sonlarına kadar çok kaliteli örneklerden oldukça özensizlere kadar çeşitli kalitede unguentarium Parion'da ölü hediyesi olarak kullanılmıştır (Fig. 5). Kentin jeopolitik konumu ve sahip olduğu limanları sayesinde çeşitli kentlerle ve kültürlerle ilişki içerisinde olması, unguentarium formlarında görülen çeşitliliğin varlığını, özellikle Erken Hellenistik Dönem'de göstermektedir.

Çalışma kapsamında değerlendirilen unguentariumlardan 17 adeti mezar konteksti içerisinde ele geçmiş ölü hediyesi niteliğindedir. Bunlardan 3 adeti MÖ 4. yüzyıl sonları ile MÖ 3. yüzyıl başlarını kapsayan Hellenistik Dönemin ilk evre mezarlarından (U1-TSM13, U6-M138, U7-TSM1) ele geçerken; 5 adet eser MÖ 3. yüzyıl son çeyreği ile MÖ 2. yüzyıl ortalarını kapsayan sürece ait mezarlardan (U10-TSM8, U12-M86, U13-M225, U14-M233, U15-M230, U16-M180); 7 adet unguentarium ise MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı ile MÖ 1. yüzyıl ilk yarısı aralığına ait mezarlardan (U20-M239, U23-M215, U24-M200, U25-M150, U26-M172, U27-M234, U28-M243, U29-M244) ele geçmiştir. Bu mezarlardan elde edilen veriler doğrultusunda Hellenistik Dönem ölü gömme geleneklerinde, genel olarak

¹⁵⁸ Kasapoğlu et al. 2020, Levha III-IIIa, No. 33.

¹⁵⁹ Hamur içeriklerine günün belli saatlerinde olmasına dikkat edilerek (güneşin yoğun olduğu saatlerde) mini mikroskop lup merceği kullanılarak (60x) hamur (kil) bakılmıştır. Hamur ve firnis rengi için "Munsell Soil-Color Charts 2009 Year Revised | 2013 Production" renk kataloğu kullanılmıştır.

her mezar için sadece 1 adet unguentarium bırakıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte MÖ 4. yüzyıl sonu ile MÖ 3. yüzyıl başlarını kapsayan sürece ait altın takıların bulunduğu birkaç Taş Sandık Mezar dışında genel olarak bu unguentariumların yanında mezar sahibinin meslek ya da cinsiyetinin nişanesi niteliğinde ayna, toka ya da ağ mekiği gibi tekil ölü hediyeleri ile Kharon bahşişi birer sikke bırakıldığı tespit edilmiştir¹⁶⁰. Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi Parion unguentariumlarını¹⁶¹ bir bütün halinde değerlendirecek olursak; Roma İmparatorluk Dönemi mezarlarında¹⁶² genelde fusiform (soğan gövdeli) formda, değişken form özelliklerine sahip örneklerinin, sayıca kimi zaman oldukça fazlalaşarak mezarlara bırakılan ölü hediyesi grubu haline geldiği, Hellenistik Dönem ölü gömme geleneklerinde ise genel anlamda ritüelleşmiş bir ölü hediyesi niteliğinde birer adet olarak mezarlara bırakıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, daha önce tipolojik değerlendirmesi yapılan Roma İmparatorluk Dönemi unguentariumlarının öncesi evre Hellenistik Dönem unguentariumları ile Parion unguentariumlarının ilk ortaya çıktığı süreçten Roma İmparatorluk Dönemi sonuna kadar olan kronolojik süreçteki tipolojik gelişimi tamamlanmıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar, makale kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını ifade etmektedir.

Destekleyen Kurum

Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince (Proje Numarası: SDK-2022-10192) desteklenmiştir.

Teşekkür

Malzemenin çalışılmasına izin veren Parion kazı başkanı Prof. Dr. Vedat KELEŞ'e, ilk dönem kazı başkanı Prof. Dr. Cevat BAŞARAN'a ve çalışılan malzemenin dijital çizimlerini yapan Arkeolog Hüseyin DÜLGER'e teşekkür ederiz.

Etik

Bu makale "2005-2021 Yılı Verileri ile Parion Hellenistik Dönem Seramiği ve Materyal Kültür Kapsamında İrdelenmesi" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

¹⁶⁰ Konuyla ilgili ayrıntılı veriler için bakınız Tuğrul 2024, 52-55.

¹⁶¹ Parion Roma İmparatorluk Dönemi unguentariumları için bkz. Ergürer 2012, 771, Lev. 217.

¹⁶² Parion Roma İmparatorluk Dönemi mezar kontekstleri için bkz. Tuğrul 2024, 54-55 ve mezar katalogları.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): GFB (%50), HK (%50)

Veri Toplanması (Data Acquisition): GFB (%50), HK (%50)

Veri Analizi (Data Analysis): GFB (%50), HK (%50)

Makalenin Yazımı (Writing up): GFB (%50), HK (%50)

Makalenin Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): GFB (%50), HK (%50)

EKLER

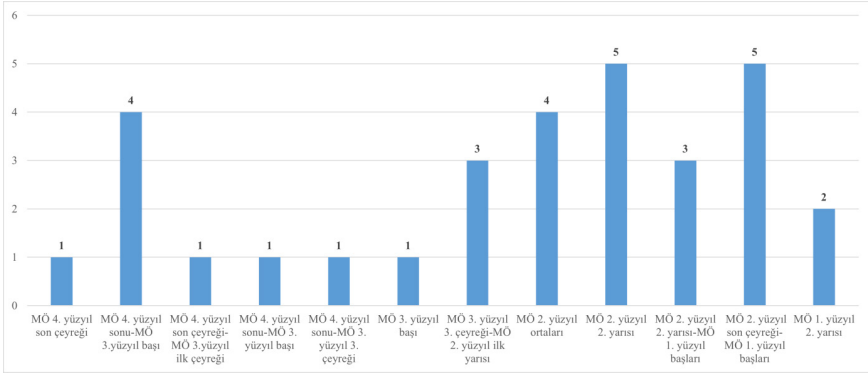

Fig. 5: Parion Hellenistik Dönem unguentariumları tarihsel yoğunluk grafiği.

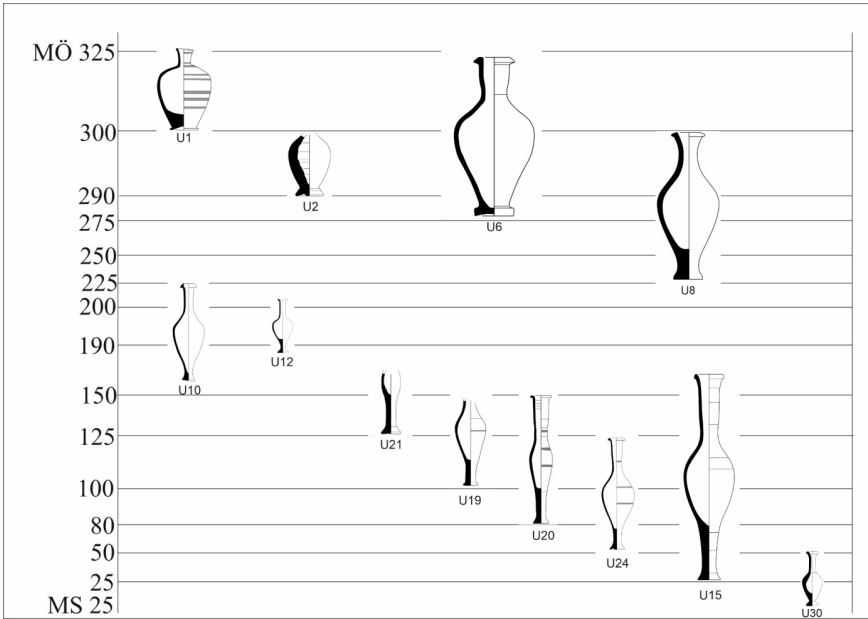

Fig. 6: Parion Hellenistik Dönem unguentariumları kronolojik form gelişim tablosu.

KATALOG

U1: İğ gövdeli unguentariumKazı/Mezar No: ANM 1/TSM 13¹⁶³

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2011

Ölçüler

Yükseklik: 8.3 cm

Ağız çapı: 2 cm

Kaide çapı: 2.8 cm

Hamur (Kil) içeriği: Kireç ve mika

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi

Hamur rengi: 7.5YR 7/6 kırmızımsı sarı

Firis/Astar rengi: 7.5YR 7/4 pembe

Tarih: MÖ 4.yüzyıl son çeyreği

U2: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: BFN 4

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005

Ölçüler

K. yükseklik: 7.2 cm

Ağız çapı: -

Kaide çapı: 3 cm

Hamur (Kil) içeriği: Yoğun kireç, orta kuvars, orta

gümüş mika

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz

Hamur rengi: 5 YR 5/6 sarımsı kırmızı

Firis/Astar rengi: 5 YR 5/8 sarımsı kırmızı

Tarih: MÖ 4.yüzyıl sonu-MÖ 3.yüzyıl başı

U3: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: BFN 3

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005

Ölçüler

K. yükseklik: 5.2 cm

Ağız çapı: -

Kaide çapı: 3 cm

Hamur (Kil) içeriği: Az gümüş mika, orta kuvars,

orta kireç

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi, gözeneksiz

Hamur rengi: 5 YR 5/1 gri

Firis/Astar rengi: : 5 YR 4/6 sarımsı kırmızı-7.5YR

3/1 çok koyu gri

Tarih: MÖ 4.yüzyıl sonu-MÖ 3.yüzyıl başı

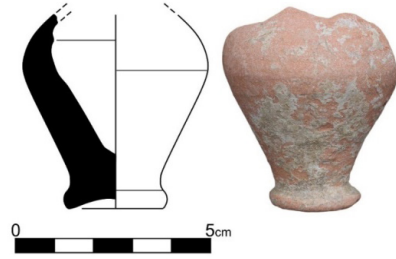

¹⁶³ Katalog ve metinde kullanılan teknik kısaltmalar: cm: Santimetre, Çiz.: Çizim, Ed.: Editör, et al.: ve diğerleri, Fig: Figür, Kat. No.: Katalog numarası, M: Mezar, MÖ: Milattan Önce, Lev.: Levha, Pari': Parion, Pl.: Plate, p.t.: Pişmiş toprak, s.: sayfa, TSM: Taş Sandık Mezar, U: Unguentarium, K. Yükseklik: Korunan yükseklik

U4: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: CAD 13
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2019
 Ölçüler
 K. yükseklik: 7.2 cm
 Ağz çapı: -
 Kaide çapı: 2.8 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Az gümüş mika, orta kireç
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, orta gözenek
 Hamur rengi: 2.5Y 6/1 gri
 Fırnis/Astar rengi: 2.5Y 3/1 çok koyu gri
 Tarih: MÖ 4.yüzyıl sonu-MÖ 3.yüzyıl başı

U5: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: BFL 10
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005
 Ölçüler
 K. yükseklik: 4.8 cm
 Ağz çapı: -
 Kaide çapı: 1.3 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Yoğun kireç, yoğun gümüş mika, orta kuvars
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi, gözeneksiz
 Hamur rengi: 2.5 YR 5/8 kırmızı
 Fırnis/Astar rengi: 2.5 YR 6/8 açık kırmızı
 Tarih: MÖ 4.yüzyıl sonu-MÖ 3.yüzyıl başı

U6: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: AJM 1/M 138
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2010
 Ölçüler
 Yükseklik: 8.1 cm
 Ağz çapı: 2 cm
 Kaide çapı: 2 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Kireç, kum
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi, gözeneksiz
 Hamur rengi: 5YR 7/8 kırmızimsı sarı
 Fırnis/Astar rengi: 2.5YR 4/8 kırmızı
 Tarih: MÖ 4.yüzyıl son çeyreği-MÖ 3.yüzyıl ilk çeyreği

U7: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: Pari'05-75/TSM 1
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005
 Ölçüler
 Yükseklik: 9.9 cm
 Ağız çapı: 1.9 cm
 Kaide çapı: 2.1 cm
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur rengi: -
 Hamur yapısı: -
 Firnis/Astar rengi: Gri
 Yayın: Aydın Tavukçu 2006, s. 92,
 Kat. No. 104, Çiz. 50
 Tarih: MÖ 4.yüzyıl sonu-MÖ 3. yüzyıl başları

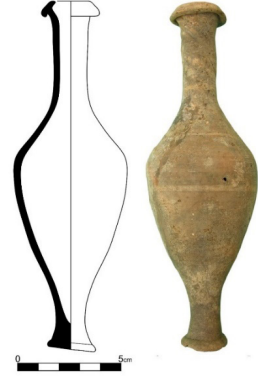
U8: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: Pari'06-40
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2006
 Ölçüler
 Yükseklik: 10 cm
 Ağız çapı: 2.1 cm
 Kaide çapı: 2.3 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Kum dokulu
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi
 Hamur rengi: Gri
 Firnis/Astar rengi: Siyah
 Yayın: Kasapoğlu 2008, Kat. No. 1, s. 23
 Tarih: MÖ 4. yüzyıl sonu-MÖ 3. yüzyıl 3. çeyreği

U9: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: Pari'05-159
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005
 Ölçüler
 Yükseklik: 11.3 cm
 Ağız çapı: 1.7 cm
 Kaide çapı: 2.3 cm
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur yapısı: -
 Hamur rengi: Devetüyü
 Firnis/Astar rengi: -
 Yayın: Aydın Tavukçu 2006, s. 92,
 Kat. No. 105, Çiz. 51
 Tarih: MÖ 3.yüzyıl başları

U10: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: AAV 1/TSM 8
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2007
 Ölçüler
 Yükseklik:16.8 cm
 Ağız çapı: 2.2 cm
 Kaide çapı: 2.3 cm
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz
 Hamur rengi: Açık kiremit rengi
 Firnis/Astar rengi: Deve tüyü yer yer grimsi
 Tarih: MÖ 3.yüzyıl 3. çeyreği-MÖ 2.yüzyıl ilk yarısı

U11: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: BDH 3
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2014
 Ölçüler
 Yükseklik:14.4 cm
 Ağız çapı:1.8 cm
 Kaide çapı: 1.8 cm
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi
 Hamur rengi: Gri
 Firnis/Astar rengi: Gri
 Tarih: MÖ 3.yüzyıl son çeyreği-MÖ 2.yüzyıl ilk yarısı

U12: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: Pari'06-117/M 86
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2006
 Ölçüler
 Yükseklik: 18 cm
 Ağız çapı:3.3 cm
 Kaide çapı:4 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Kum tanecikli, çok az mika
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi
 Hamur rengi: Kiremit kırmızısı
 Firnis/Astar rengi: -
 Yayın: Kasapoğlu 2008, Kat. No. 2, s. 24
 Tarih: MÖ 3.yüzyıl sonları-MÖ 2.yüzyıl başları

U13: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: COG 1/M 225
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2019
 Ölçüler
 Yükseklik: 15.9 cm
 Ağız çapı: 2.5 cm
 Kaide çapı: 1.9 cm
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, yok
 Hamur rengi: -
 Firnis/Astar rengi: Gley 1 3/N çok koyu gri
 Tarih: MÖ 2.yüzyıl ortaları

U14: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: COS 1/M 233
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2019
 Ölçüler
 Yükseklik: 18.3 cm
 Ağız çapı: 2.8 cm
 Kaide çapı: 2 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Az kireç, az mika
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz
 Hamur rengi: 5Y 4/1 koyu gri
 Firnis/Astar rengi: 5Y 4/1 koyu gri
 Tarih: MÖ 2.yüzyıl ortaları

U15: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: COT 1/ M 230
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2019
 Ölçüler
 Yükseklik: 18.2 cm
 Ağız çapı: 2.7 cm
 Kaide çapı: 2 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Yoğun gümüş mika, orta kireç, az kuvars
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz
 Hamur rengi: 5YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi
 Firnis/Astar rengi: 2.5Y 4/1 koyu gri
 Tarih: MÖ 2.yüzyıl ortaları

U16: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: AYU 1/M180

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2013

Ölçüler

Yükseklik: 16.7 cm

Ağız çapı: 2.3 cm

Kaide çapı: 2 cm

Hamur (Kil) içeriği: -

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi

Hamur rengi: -

Firnis/Astar rengi: 2.5Y 6/2 açık kahverengimsi gri

Tarih: MÖ 2.yüzyıl ortaları

U17: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: BFL 7

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005

Ölçüler

K. Yükseklik: 10 cm

Ağız çapı: -

Kaide çapı: 1.8 cm

Hamur (Kil) içeriği: Orta kireç, orta gümüş mika, az şamot

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz

Hamur rengi: 2.5 Y 4/1 koyu gri

Firnis/Astar rengi: Gley 1 5/10Y yeşilimsi gri

Tarih: MÖ 2.yüzyıl 2.yarısı

U18: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: BFL 15

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005

Ölçüler

Yükseklik: 21.1 cm

Ağız çapı: 3 cm

Kaide çapı: 2.1 cm

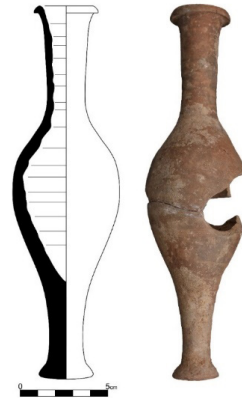
Hamur (Kil) içeriği: Yoğun şamot tozu, yoğun kuvars, orta kireç, orta gümüş mika

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz

Hamur rengi: 10 YR 5/3 kahverengi

Firnis/Astar rengi: 7.5 YR 5/3 kahverengi

Tarih: MÖ 2.yüzyıl 2. yarısı

U19: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: BEC 55

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2014

Ölçüler

K. Yükseklik:8.90 cm

Ağız çapı: -

Kaide çapı: 1.6 cm

Hamur (Kil) içeriği: Gümüş mika, kum, kuvars

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi, az gözenekli

Hamur rengi: Gley 1 4/5G koyu yeşilimsi gri

Firnis/Astar rengi: Gley 1 6/10Y yeşilimsi gri

Tarih: MÖ 2.yüzyıl 2. yarısı

U20: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: CTN 1/M 239

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2020

Ölçüler

Yükseklik:14.3 cm

Ağız çapı:2.3 cm

Kaide çapı:1.8 cm

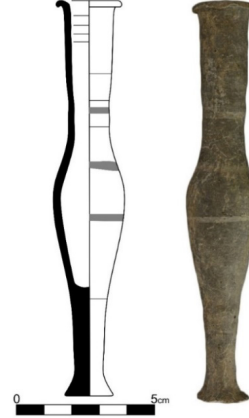
Hamur (Kil) içeriği: -

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi

Hamur rengi: -

Firnis/Astar rengi: 7.5YR 5/1 gri-diğer renk 7.5YR 8/1 beyaz

Tarih: MÖ 2.yüzyıl 2.yarısı

U21: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: BFL 9

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005

Ölçüler

K. Yükseklik: 8.3 cm

Ağız çapı: -

Kaide çapı:2.6 cm

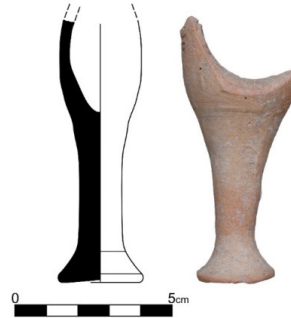
Hamur (Kil) içeriği: Yoğun gümüş mika, yoğun kireç, orta şamot

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz

Hamur rengi: 2.5 YR 5/8 kırmızı

Firnis/Astar rengi: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı

Tarih: MÖ 2.yüzyıl 2. yarısı

U22: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: BFP 1

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005

Ölçüler

K. Yükseklik: 12.6 cm

Ağız çapı: -

Kaide çapı: 1.8 cm

Hamur (Kil) içeriği: Yoğun kuvars, yoğun kireç, orta gümüş mika

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz

Hamur rengi: 2.5 YR 5/8 kırmızı

Firnis/Astar rengi: 5 YR 7/6 kırmızımsı sarı

Tarih: MÖ 2.yüzyıl 2. yarısı-MÖ 1.yüzyıl başları

U23: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: CHD 2/ M 215

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2017

Ölçüler

Yükseklik: 17 cm

Ağız çapı: 2.9 cm

Kaide çapı: 2 cm

Hamur (Kil) içeriği: Yoğun gümüş mika, az kuvars

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi, gözeneksiz

Hamur rengi: 5Y 5/1 gri

Firnis/Astar rengi: 5Y 6/1 gri

Tarih: MÖ 2.yüzyıl 2.yarısı- MÖ 1.yüzyıl ilk çeyreği

U24: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: CBD 1/M200

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2015

Ölçüler

Yükseklik: 19.3 cm

Ağız çapı: 2.5 cm

Kaide çapı: 2.6 cm

Hamur (Kil) içeriği: Az mika

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi

Hamur rengi: -

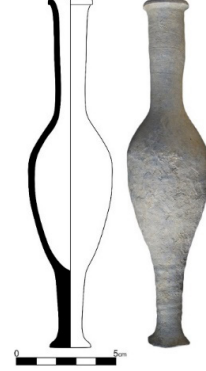
Firnis/Astar rengi: 7.5 YR 6/3 açık kahverengi- 10 YR 8/1

beyaz (bezeme)

Tarih: MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl ilk çeyreği

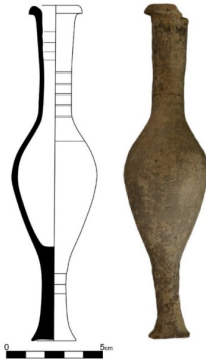
U25: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: ALV 1/M150
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2011
 Ölçüler
 Yükseklik:17.4 cm
 Ağız çapı:2.3 cm
 Kaide çapı: 2.2 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Mika, kireç, kum
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, iyi fırınlanmış, gözeneksiz
 Hamur rengi: Gley 2 mavimsi gri
 Firnis/Astar rengi: Gley 2 mavimsi gri
 Tarih: MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl ilk yarısı

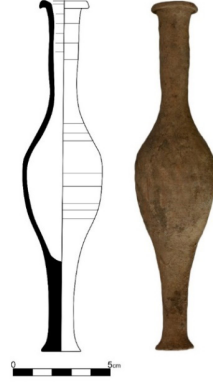
U26: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: ATB 1/M172
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2012
 Ölçüler
 Yükseklik:22.9 cm
 Ağız çapı:2.3 cm
 Kaide çapı: 2.3 cm
 Hamur (Kil) içeriği: Yoğun kireç, yoğun mika
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi, gözenek az
 Hamur rengi: 2.5YR 5/1 kırmızımsı gri
 Firnis/Astar rengi: 2.5YR 7/6 açık kırmızı-10YR 4/1 koyu gri (Astar)
 Tarih: MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl ilk yarısı

U27: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: CTI 1/M234
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2020
 Ölçüler
 Yükseklik: 17.2 cm
 Ağız çapı: 2.8 cm
 Kaide çapı: 2.3
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur yapısı: -
 Hamur rengi: -
 Firnis/Astar rengi: 7.5 YR 5/1 gri
 Tarih: MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl ilk yarısı

U28: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: CTY 1/M 243
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2020
 Ölçüler
 Yükseklik: 18 cm
 Ağız çapı: 2.4 cm
 Kaide çapı: 2 cm
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi
 Hamur rengi: -
 Firnis/Astar rengi: 7.5YR 6/4 açık kahverengi
 Tarih: MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl ilk yarısı

U29: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: CTZ 1/M 244
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2020
 Ölçüler
 Yükseklik: 18 cm
 Ağız çapı: 2.6 cm
 Kaide çapı: 2 cm
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, pişme iyi
 Hamur rengi: -
 Firnis/Astar rengi: 5YR 7/6 Kırmızımsı sarı
 Tarih: MÖ 2.yüzyıl son çeyreği-MÖ 1.yüzyıl ilk yarısı

U30: İğ gövdeli unguentarium
 Kazı/Mezar No: Pari'05-50
 Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005
 Ölçüler
 Yükseklik: 11.7 cm
 Ağız çapı: 2.6 cm
 Kaide çapı: 2.7 cm
 Hamur (Kil) içeriği: -
 Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi
 Hamur rengi: -
 Firnis/Astar rengi: 10 YR6/2Açık Kahverengimsi Gri
 Yayın: Aydın Tavukçu 2006, s. 95, Kat. No. 109, Çiz. 55
 Ergürer 2012, s. 26, Kat. No. 1, Kat. No. 2
 Tarih: MÖ 1.yüzyıl 2. yarısı

U31: İğ gövdeli unguentarium

Kazı/Mezar No: Pari'05-47

Buluntu yeri/tarihi: Nekropol/2005

Ölçüler

Yükseklik: 14.2 cm

Ağız çapı: 2.5 cm

Kaide çapı: 3 cm

Hamur (Kil) içeriği: Kireç, mika

Hamur yapısı: Sıkı dokulu, fırınlama iyi

Hamur rengi: 7.5 YR 6/2Pembemsi Gri

Firnis/Astar rengi: 7.5 YR 7/4 Çok Soluk Kahverengi

Yayın: Aydın Tavukçu 2006, s. 95, Kat. No. 110

Çiz. 56, Ergürer 2012, s. 26, Kat. No. 1, Kat. No. 2

Tarih: MÖ 1.yüzyıl 2. yarısı

KAYNAKÇA

- Akkaş 2004, Akkaş, İ., 2008-2019 Yılları Arası Amphora Buluntuları Işığında Parion Antik Kenti Roma ve Erken Bizans/Geç Roma Dönemi Ticari İlişkileri, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akkurnaz 2016, Akkurnaz, F. B., Eski Yunan ve Roma Kaplar-İşlevler, İstanbul.
- Anderson-Stojanović 1987, Anderson-Stojanović, V. R., "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", *American Journal of Archaeology* 91/1, 105-122.
- Aydın 2000, Aydın, Z., Çanakkale Müzesi'nde Bulunan Troas Bölgesi Unguentariumları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Aydın Tavukçu 2006, Aydın Tavukçu, Z., Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Avram 2004, Avram A., "The Propontic Coast of Asia Minor", An Inventory of Archaic and Classical poleis, (eds. M. H. Hansen - T. H. Nielsen), New York, 974-999.
- Bakan 2009, Bakan, C., Assos Nekropolü S-3 Açması Buluntuları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Baldıran 1999, Baldıran, A., "Stratonikeia'dan Unguentariumlar", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 335-356.
- Başaran et al. 2008, Başaran, C. - Keleş, V. - Kasapoğlu, H. - Ergürer, H. E., "Parion 2007", *KST* 30, Cilt 1, Ankara, 53-66.
- Başaran et al. 2012, Başaran, C. - Keleş, V. - Kasapoğlu, H. - Ergürer, H. E., "Parion 2011 Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", *KST* 34, Cilt 1, Çorum, 347-364.
- Başaran et al. 2013, Başaran, C. - Keleş, V. - Ful, Ş. D. - Kasapoğlu, H. - Ergürer, H. E., "Parion 2012 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", *KST* 35, Cilt 1, Muğla, 398-414.
- Başaran-Kasapoğlu 2014, Başaran, C. - Kasapoğlu, B. E., "Parion Güney Nekropolisi 2005-2013", *Anadolu'nun Zirvesinde Türk Arkeolojisininin 40 Yılı - Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü 40. Kuruluş Yılı Armağanı*, (eds. H. Kasapoğlu - M. A. Yılmaz), Ankara, 117-138.
- Berlin 1999, Berlin, A. M., "Studies in Hellenistic Iliion: The Lower City. Stratified Assemblages and Chronology", *Studia Troica* Band 9, 73-157.
- Blegen et al. 1964, Blegen, C. W. - H. Palmer, Young, R. S., "The North Cemetery", *Corinth*, Vol. XIII, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey.
- Cook 1973, Cook, J. M., *The Troad: An Archaeological and Topographical Study*, London, 364.
- Demir 2020, Demir, A., Giresun Müzesi'nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium, *ADerg* 2020; XXV: 131-147.
- Doğan 2022, Doğan, T., Unguentaria in the Edirne Arhaeology and Etnography Museum [Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'ndeki Unguentariumlar], *ADerg*, Nisan / April; XXVIII: 149-174.

- Dündar 2006, Dündar, E., Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Dündar 2008, Dündar, E., Patara Unguentariumları, Patara IV. 1, İstanbul.
- Edwards 1975, Edwards, G. R., Corinthian Hellenistic Pottery, Corinth, Vol. 7, No. 3, American School of Classical Studies at Athens.
- Ergürer 2012, Ergürer, H. E., Parion Roma Dönemi Seramiği, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ersoy 2020, Ersoy, A., Smyrna/İzmir Hellenistik Dönem Seramiği, İstanbul.
- Firat 2012, Firat, M., "Isparta Müzesi Seramik Koleksiyonu: Unguentaria", I. Ulusal Pisidia Araştırmaları Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Nisan 2012 (27), 294-311.
- Foça 2019, Foça, S., Teos Batı Nekropolisi: Mezar Tipolojisi ve Buluntuları, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Georgiadou 2005, Georgiadou, A., Totenkult und elische Grabkeramik spätklassischer und hellenistischer Zeit, Teil I: Text, University Studio Press, Thessaloniki.
- Gürdal 1999, Gürdal, T., Smintheion Hellenistik Dönem Seramiği, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuluk 1999, Tuluk, G. G., "Die Unguentarien Im Museum Von Izmir" *Anatolia Antiqua*, 7, 127-166.
- Goldman 1940, Goldman, H., "The Acropolis of Halae", *Hesperia* 9, 1940, 381-514.
- Hellström 1965, Hellström, P., Labraunda, Pottery of Classical and later date Terracotta Lamps and Glass, Swedish Excavations and Researches, Vol II, Part 1, Lund.
- Jones 1950, Jones, F. F., "The Pottery", Excavations at Gözlü Kule, Tarsus, (ed. H. Goldman), Volume I, The Hellenistic and Roman Periods, 149-296.
- Kasapoğlu 2007, Kasapoğlu H., "Parion Nekropolü Mezar Tipleri", *Doğudan Yükselen Işık Arkeoloji Yazıları, Atatürk Üniversitesi 50. Kuruluş Yıldönümü Arkeoloji Bölümü Armağanı*, (eds. B. Can - M. Işıklı,), İstanbul, 481-520.
- Kasapoğlu 2008, Kasapoğlu, H., Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kasapoğlu 2013, Kasapoğlu, H., "VII. Nekropol", *Antik Troas'ın Parlayan Kenti Parion, 1997-2009 Yılları Yüzeysel Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları*, (ed. C. Başaran), İstanbul, 107-136.
- Kasapoğlu 2019, Kasapoğlu, B. E., Parion Güney Nekropolisi Arkaik Dönem Mezar ve Kontekstleri, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kasapoğlu et al. 2020, Kasapoğlu, H. - Keleş, V. - Firat, G., "Parion Yamaç Hamamı 1515-1260 Depoziti Batı Yamacı Seramikleri", *Turkish Studies-History*, 15 (1), 91-122.
- Kaya 2019, Kaya, D., Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Kaya-Temür 2021, Kaya, B. - Temür, A., "Amisos'tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium", *TÜBA-KED* 23, 141-160.
- Keleş 2012, Keleş, V. "I. Giriş", *Antik Troas'ın Parlayan Kenti Parion, 1997-2009 Yılları Yüzeysel Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları*, (ed. C. Başaran), İstanbul, 19- 26.
- Keleş 2014, Keleş, V., "Parion Nekropolü'nde Ele Geçen Dört Altın Objeye Üzerine Yeni Bir Değerlendirme" (A New Evaluation on Four Golden Objects Recovered from the Necropolis of Parion), *OLBA XXII*, 117-128.
- Keleş et al. 2015, Keleş, V., Ergürer, H. E. - Kasapoğlu, H. - Çelikbaş, E. - Yılmaz, A. - Kasapoğlu, B. E. - Oyarçın, K. - Yılmaz, M. D. - Akkaş, İ., "Parion 2015 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", *KST* 38, Cilt 1, Edirne, 23-46.
- Keleş et al. 2018, Keleş, V. - Ergürer, H. E. - Kasapoğlu, H. - Çelikbaş, E. - Oyarçın, K. - Kaba, H. - Yılmaz, A. - Kasapoğlu, B. E. - Yılmaz, M. D. - Akkaş, İ. - Akin, E., "Parion 2017 Sezonu Kazı, Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları", *KST* 40, Cilt 1, Çanakkale, 595-616.
- Keleş et al. 2023, Keleş, V. - Kasapoğlu, H. - Oyarçın, K. - Kaba, H. - Kasapoğlu, B. E. - Yılmaz, A. - Yılmaz, M. D. - Özmen, S. - Tuğrul, S. - Çırak, M. T. - Yılmaz, Z., "Parion 2020 Sezonu Kazı, Restorasyon-Konservasyon ve Antropoloji Çalışmaları", *Anatolian Archeology*, 2, 55-93.
- Keleş-Oyarçın 2022, Keleş, V. - Oyarçın, K., Parion Akropolü Doğu (İç) Suru Geç Roma Definesi, İstanbul.
- Knigge 1976, Knigge, U., *Der Südhügel, Kerameikos: Ergebnisse der Ausgrabungen*, Berlin.
- Magie 2003, Magie, D., *Anadolu'da Romalılar 3, Batı Anadolu Kent Devletleri*, (çev. N. Başgelen), İstanbul.
- Mitsopoulos 1991, Mitsopoulos, V. L., *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleifunde, 1. Teil: Keramik Hellenistischer und Römischer Zeit*, *FIE IX* 2/2.
- Nasıfoğlu 2021, Nasıfoğlu, D., Adana Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Özdemir 2019, Özdemir, E., Kazı Buluntuları Işığında Nif Dağı Kırsal Kesim Hellenistik Dönem Keramikleri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Arkeoloji Enstitüsü, Denizli.

- Özmen 2024, Özmen, S., Parion Teritoryumu, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Pemberton 1985, Pemberton, E. G., "Ten Hellenistic Graves in Ancient Corinth", *Hesperia*, Vol. 54, No. 3, 271-307.
- Ramsay 1960, Ramsay, W. M., *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, İstanbul.
- Rotroff 1997, Rotroff, S. I., Hellenistic Pottery Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material, Part 1: Text, Part 2: Illustrations, *The Athenian Agora*, Vol. 29, The American School of Classical Studies at Athens, Part 1.
- Rotroff 2006, Rotroff, S. I., Hellenistic Pottery: The Plain Wares, *The Athenian Agora*, Vol. 33, The American School of Classical at Athens, 2006.
- Rotroff - Oliver 2003, Rotroff, S. I. - Oliver, A., *The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Through 1994*, London.
- Rudolf 1978, Rudolf, W., "Hellenistic Fine Ware Pottery and Lamps from above the House with the Idols at Myce-nae", *The Annual of the British School at Athens*, Vol. 73, 213-234.
- Saraçoğlu 2011, Saraçoğlu, A., "Hellenistic and Roman Unguentaria From the Nekropolis of Tralleis", *Anatolia* 37, 1-42.
- Sevin 2001, Sevin, V., *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, Ankara.
- Süzer 2019, Süzer, H., Hellenistik ve Roma Dönemleri Sinop Unguentariumları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Schäfer 1968, Schäfer, J., *Hellenistische Keramik Aus Pergamon*, Berlin.
- Smetana-Scherrer 1982, Smetana-Scherrer, R., *Alt-Ägina II, 1: Spätklassische und Hellenistische Keramik*, Mainz.
- Şimşek 2011, Şimşek, C., *Laodikeia Nekropolü (2004-2011) Katalog, Laodikeia Çalışmaları 1.2.*, (ed. C. Şimşek), Ege Yayınları.
- Şimşek 2021, Şimşek, C., *Laodikeia Kilisesi Sondaj Buluntuları Hellenistik Dönem Seramiği, Laodikeia Çalışmaları 6*, Ege Yayınları.
- Tuğrul 2024, Tuğrul, S., Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Parion'da Neko-Sosyal Süreklilik ve Değişim: Güney (Tavşandere) Nekropolü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Türker 2005, Türker, A. Ç., "Myra'da Aziz Nikolaos'un Yağ Kültüyle İlişkili Seramik Kaplar", *Adalya*, VIII, 2005.
- Yannikouri-Patsiada 1994, Yannikouri, A. - Patsiada, V., "Pottery Groups from the Cemetery of Rhodes. A Contribution to Hellenistic Pottery", *Hellenistic Pottery from the Aegean*, MYTILINI, 103-125.
- Yaşar 2010, Yaşar, A., *Milet Müzesi'nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Zapheirou - Chatzidakis 1994, Zapheirou, (eds. Chatzidakis, P. - Kypraiou, L.), (eng. trans. Delos, D. H.), "House of the Lake", *South Well in the Atrium, Hellenistic Pottery from the Aegean*, MYTILINI.